

D. P. CONDURĂȚEANU — AUTOR AL PRIMULUI DICȚIONAR GEOGRAFIC AL JUDEȚULUI DÎMBOVIȚA

Cu 90 de ani în urmă a început să prindă viață o idee, prin neobosita muncă și înțelegere a unui învățător țirgoviștean, idee izvorită și întreținută din flacăra unui patriotism fierbinte.

Cu 90 de ani în urmă pașii neobosiți ai acestui truditore al cărții, au început să facă înconjurul satelor și comunelor noastre în aflarea trecutului lor istoric și a realităților prezentului. Ca apoi, cele adunate, puse cap la cap, sate de comune și comune de plăși, să-și găsească concretizarea într-o lucrare atât de necesară vremurilor de acum aproape un veac, ca și celor de azi : DICȚIONAR GEOGRAFIC AL JUDEȚULUI DÎMBOVIȚA ¹. Dacă atunci el nu era o lucrare pur geografică, cuprinzând date geo-istorice, cu atât mai mult astăzi, după scurgerea timpului, el ne apare ca un document istoric.

Se materializase această idee la imperativul vremii, ca țara să posede o lucrare de interes general, care să fie la îndemîna românilor pentru mai buna cunoaștere a locurilor și faptelor și a găsit în învățătorul *Dimitrie P. Condurățeanu*, executorul conștient și priceput, harnic și tenace la greutățile inerente unui început plin de riscuri și incertitudini. Și cu pasiune și dăruire, după 4 ani de căutări prin hrisoave și zapise, din tradiții și cercetări la fața locului, pentru a surprinde aspectele geografice contemporane, era adunat, spre prelucrare, un volum mare de date, care aveau să intre în patrimoniul național, cu ele realizîndu-se lucrarea de o înaltă ținută științifică : MARELE DICȚIONAR GEOGRAFIC AL ROMÂNIEI ².

În 1900, vedea lumina tiparului această lucrare a unui modest învățător, în-cununată cu un premiu II de Societatea Geografică Română, în ședința adunării generale din 1/13 februarie 1887 ³.

¹ Condurățeanu, D. P., *Dicționar geografic al județului Dimbovița*, Editura Soccec, Buc., 1900, 316 pag. În lucrare sînt cuprinse și alte județe. Dimbovița numără 127 pagini.

² Etapele întocmirii lucrării au fost următoarele :

- 1883—1886 : Adunarea datelor și tuturor materialelor în vederea prelucrării, care a devenit fapt real la finele anului 1886.
- 1887 : Dicționarul geografic al județului Dimbovița, primește girul comisiei Societății Geografice Române, care îl și premiază...
- 1900 : Editarea Dicționarului. Deci s-au împlinit 90 de ani de cînd autorul a întocmit lucrarea ce a fost premiată.

³ Dăm mai jos, extrasul din procesul verbal al ședinței adunării generale, din 1/13 febr. 1887 :

„...Domnul Grigore Tocilescu în numele Comisiunii dă citire raportului asupra lucrărilor sosite la Societate, în urma publicării «PREMIULUI GENERAL G. MANU». Raportul conchide : A se acorda al doilea premiu de 500 lei autorului Dicționarului geografic al județului Dimbovița... După ci-

Pentru că Dimitrie Condurățeanu n-a fost numai un dascăl care a insuflat copiilor dragostea pentru frumusețile patriei și ale trecutului ei istoric, ci și un foarte bun pedagog pentru care fapt a condus în calitate de director Școala nr. 2 din Tirgoviște și a îndrumat pe colegii lui învățători, (care cu siguranță i-au dat o mână de ajutor la întocmirea Dicționarului) ca revizor școlar. Pe deasupra, a fost și un pasionat cercetător, muncă ce l-a făcut să devină membru activ al Societății Geografice Române și să aibă consultanți științifici ai lucrării despre care discutăm, pe reputatul savant, enciclopedist, B. P. Hașdeu, Ion Brezoianu și Dimitrie Frunzescu.

Ca dovadă a prețuitei stime pentru munca realizată ține să-l felicite, printr-o scrisoare, chiar generalul George Manu în numele căruia s-a instituit premiul:

„București, 11/2. 1887

Domnule,

Scrisoarea dvs. îmi dă ocaziune a vă mulțumi în persoană pentru osteneala ce v-ați dat, elaborînd Dicționarul geografic al județului Dimbovița. Am fost fericit să constat că ați meritat unul din premiile destinate pentru o asemenea lucrare. Conform dorinței exprimate, D. Basset, secretarul Societății Geografice, vă va trimite prin mandat poștal suma de 500 lei.

Primiți, vă rog, Domnule, încredințarea osebitei mele considerațiuni.

General George Manu⁴

Un pionier al geografiei meleagurilor noastre pornea la acțiune pentru a rezolva la nivelul unui județ o asemenea lucrare, recunoscînd el însuși greutatea acestei munci științifice:

„Partea fizică a unui județ, sau a oricăror porțiuni de țară în genere nu se schimbă tocmai lezne, decît în urma unor mari acte...; partea politică și economică însă, variază mai în fiecare an, lună, ba chiar și zi. Deci, din acest punct de vedere nu poți zice că am dat la [o] lucrare perfectă, mai ales cînd datele statistice se adună cu multă greutate la noi în țară și mai cu seamă cînd exactitatea lor este adesea mai aproape efemeră din cauza modului cum se adună. Cu toate acestea am speranța că marele serviciu, ce va aduce această lucrare oricărei persoane cu dor de a cunoaște îndeaproape județul Dimbovița, va compensa golul și micile erori topografice sau statistice, ori stilistice ce cu toată osteneala ce mi-am dat, s-au strecurat ici și colo”⁵.

A trecut peste ele și Dicționarul prezintă cititorului mai întii motto-ul care justifică necesitatea acestei lucrări pentru istoria unui popor:

„Etudier histoire d'un grand pays sans a connaître d'abord la configuration physique ce serait vouloir construire un edifice sans connaître le terrain sur lequel il dont s'élever”. (M. A. Magin — „L'histoire de France”).

După aceea trece în revistă în ordine alfabetică toate cătunele, satele, comunele și plășile județului Dimbovița, începînd cu Adîncea și terminînd cu Zîncea, sat în plasa Cobia.

tirea acestui raport, desigilîndu-se plicurile cu numele autorilor, se proclamă în aplausele unanime... premiul al II-lea Domnului Dimitrie Condurățeanu, Directorul școlii primare nr. 2 din Tirgoviște”. Vezi, Condurățeanu D. P., Op. cit., pag. 7.

⁴ Condurățeanu, D. P., Op. cit., pag. 4.

⁵ *Ibidem*, pag. 5.

Pentru cei ce vor avea nevoie să folosească Dicționarul geografic să țină seama că datele prelucrate nu aparțin anului 1900, cînd a fost tipărit, ci anilor 1883—1886.

Aspectele puse în lumină sînt multiple. În cadrul așezării geografice prezintă apele, cîmpiile, dealurile ; în cadrul celor administrative, cătunele, satele, comunele urbane și rurale, plasa, aspecte ale fiscalității, pazei, armată, poștă ; aspecte economice și ocupații ale locuitorilor ; bogății naturale (ape tămăduitoare, cărbune, sulf, păduri ; populație și număr ; căi de comunicație ; aspecte culturale, la care se adaugă și unele date istorice.

Au trecut de atunci 90 de ani și lucrarea își justifică importanța și utilitatea, cu unele limite, inadvertențe, date depășite și chiar unele greșeli inerente etapei și posibilităților de informare de atunci și la nivelul rezolvării ei de o singură persoană. Ea poate fi însă și acum îndreptar și izvor pentru toți acei ce vor să afle cite ceva din trecutul așezărilor noastre de acum 100 de ani.

Fie, ca pilda înaintașului să se reediteze pe un plan superior, amplificată de noile condiții în care lucrează dascălii noștri, impulsîndu-i să dea așezărilor în care-și duc activitatea, locul ce li se cuvine în istoria noastră ! Să punem la temelie lor ceea ce acum aproape un veac a adunat cu răbdare și migală, pasiune și trudă, cel ce i-am închinat aceste rînduri : învățătorul *Dimitrie P. Condurățeanu*.

DUMITRU STANCU